

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

XXVIII. De Appellationibus, Recusationibus & Relationibus. D. 73. S. 12. C.
7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

„donec hujusmodi sententiæ plenariè fuerint executioni mandatæ; quo facto si probet nullitatem, sententia pronuntiabitur nulla, & executio revocabitur. C. 2.

„Sententia lata contra citatum extra citantis territorium existentem nulla est ipso jure. Ratio, quia Judex extra territorium non potest citare, sed requirere debet Judicem illius territorii, ut faciat illum citari, & ad se remittat. Vid. sup. Tit. 2. n. 3.

TITULUS XXVIII.

De Appellationibus, Recusationibus & Relationibus.

Quia per hæc tria Sententia Judicis suspenditur, ac iniquitas vel imperitia Judicum sæpè corrigitur, de iis sub eadem rubrica hîc agitur.

I. APPELLATIO est ab inferiori Judice ad superiorem ratione gravaminis illati vel inferendi facta provocatio; quæ quoad substantiam est juris naturalis, (cum sit species quædam defensionis & innocentiae præsidium) quoad solemnitatem & modum est juris positivi. Differt à *Revisione*, quia, cum à sententia supremi Principis vel inferioris privilegiati v.g. Electoris S. R. I. vel Episcopi ex prorogatione

Jurisdictionis judicantis inter laicos circa causam civilem, appellare non liceat, equitate sic suadente ab eo peti potest re-
 visorium actorum, per quod suspenditur quidem executio sententiæ, uti per appellationem; ast prioribus actis nil novi inferi potest, & revisionem petens certam summam pecuniæ deponere debet, eam amissurus, si causam in revisione perdidit; recepturus, si ibidem obtinuerit; aliud est in appellatione, quæ insuper à Sententia definitiva bis fieri potest, Revisio tantum semel.

2. Appellatio est vel *Judicialis*, quæ fit ab actibus judicialibus, v. g. Sententia Judicis interlocutoria vel definitiva; habetque duplicem effectum, nempe *Suspensivum* Sententiæ Judicis, „(nisi sit Sententia excommunicationis, quæ ut dicitur „C. 53. h. t. executionem secum trahit) ejusque jurisdictionis, ut in ea causa, in qua appellatum est, nihil innovare possit; & *Devolutivum*, quatenus devolvit causam ab inferiori ad superiorem. Vel *Extra-judicialis*, quæ est provocatio ad superiorem ob gravamen, quod extra judicium ab aliquo infertur vel inferendum timeatur, v. g. in delatione Tutelæ à Judice, aut in electionibus &c. Verùm C. 5. h. t. dicitur: „Canones etiam extra Judicium passim

» appellare permittunt, quæ non solent di-
 » ci appellationes, sed potius provoca-
 » tiones ad causam.

3. Post interpositam appellationem ap-
 pellans debet petere Apostolos, i. e. literas
 dimissorias, quas *Judex à quo* transmittit
Judici ad quem, in iis testando, Titium v.g.
 in tali causa à sua sententia appellâsse; sũnt-
 que vel *Dimissorii*, si *Judex à quo* appella-
 tioni deferens testificetur de appellatione
 interposita, & à se admissa velut justa & ra-
 tionabili; vel *Reverentiales*, si *Judex* de-
 ferat appellationi, non ob injustitiam cau-
 sæ, de qua dubitatur, sed ob reverentiam
 Judicis superioris *ad quem*; vel *Refuta-*
torii, quos dat *Judex* non deferens appel-
 lationi cum expressione causæ, cur eam
 non admisit; per eos tamen appellan-
 tem à sua jurisdictione dimittit, nec ad
 executionem sententiæ procedere potest,
 priusquam Superior causam ad illum re-
 mittat, juxta *Cap. 5. in 6. h. t.* Secus, si *Ju-*
dex eam tanquam frustratoriam seu pro-
 telandæ tantum litis causâ, vel frivolam,
 seu ex futilibus causis interpositam reji-
 ciat; aut *Testimoniales*, quibus *Notarius*
 testatur coram se & testibus, non existen-
 te copiâ *Judicis*, appellatum esse, juxta
cap. fin. h. t. Verum hodie in variis tribu-
 nalibus, præsertim sæcularibus, petitio
 Apo.

Apostolorum non est in usu, sed sufficit, si publicatâ sententiâ illico stante pede appellet Procurator, & acta prioris instantiæ infra xxx. dies superiori Judici præsententur.

4. RECUSATIO est Judicis ordinarii vel delegati ex legitima causa, v. g. odii, vel amoris declinatio. Circa quam *c. 61. h. t.* statuit Pontifex: „Si quis allegaverit, se „Judicem habere suspectum, coram eo „causam justæ suspicionis assignet; & ipse „cum Adversario, vel si talem non ha- „beat, cum Judice Arbitros communiter „eligat, qui de suspicionis causa cogno- „scant; si nequiverint concordare, ad- „vocent Tertium, ut, quod duo ex ipsis „decreverint, robur obtineat. Causâ „verò suspicionis legitimâ coram ipsis „intra competentem terminum non pro- „batâ, Judex utatur jurisdictione; at „ipsâ probatâ legitime, de recusatoris „assensu personæ idoneæ committat ne- „gotium recusatus, vel ad Superiorem „transmittat.

5. RELATIO est Judicis inferioris de jure dubitantis ad Pontificem vel Principem transmissa consultatio, ut sciat, quid in judicando sequi debeat. De hac statuitur *C. 68. h. t.* „Juxta legitimas sanctiones, „quoties relaturum se Judex cuilibet pol-

„ licetur, illico litigatoribus apud acta con-
 „ sultationis exemplum edere tenetur; pu-
 „ tà si consulat Superiorem, non super nudo
 „ dubio juris, sed etiam super dubio articulo
 „ causæ ex actis excerpto, quia tunc par-
 „ tium interest nôsse, an ille articulus du-
 „ bius facti sit ritè formatus. Verùm in
 „ praxi hodie nunquam causæ privatorum
 „ ad Principem pro decisione referuntur,
 „ sed ipsi Judices causam perfectè examina-
 „ tam per sententiam definire debent. Præ-
 „ cipua h. Tit. Capita sunt;

6. 1. *In Decret. c. 3.* „ Quia remedium
 „ appellationis non ideo fuit inventum, ut
 „ alicui à Religionis & Ordinis observan-
 „ tia exorbitanti debeat in sua nequitia ex-
 „ hiberi patrocinium, mandat Pontifex
 „ Abbati B. ut, si quis subditorum appel-
 „ laverit, non ideo minùs eum juxta man-
 „ datum Regulæ & institutionem Ordinis
 „ corrigat & castiget. Ex quo à contrario
 „ sensu inferunt DD. si Prælati Regulares
 „ contra Constitutiones Ordinis subditos
 „ gravant, aut in puniendo modum exce-
 „ dant, licitum esse subditis appellare.

7. C. 5. „ Appellantibus à sententia an-
 „ nus indulgetur, aut ex necessaria & evi-
 „ denti causa biennium, nisi fortè Judex
 „ à quo juxta loci & temporis circumstan-
 „ tias præcisius tempus fuerit mode-

„ ratus

„ratus; infra quod, si appellans appella-
 „tionem non prosequatur, tenebit senten-
 „tia, & à causa sua cecidisse videtur, ne c
 „amplius super eodem negotio audietur
 „appellans. Itaque licet Judex à quo ne-
 „queat arctare fatalia à jure concessa ad ap-
 „pellandum, expressè tamen ipsi jura con-
 „cedunt, arctare fatalia ad prosequendam
 „appellationem; non verò ad litem finien-
 „dam, quia inferior nequit legem ponere
 „superiori Judici *ad quem*.

8. C. 6. „ Si quis in una causa appellave-
 „rit, & pendente appellatione de crimine
 „vel alia re conveniatur, & illam perferri
 „contingat ad Judicem, à quo in alio ne-
 „gotio appellavit, eum potest, si voluerit,
 „tanquam suspectum vitare. Ratio, quia
 „per appellationem Judex offensus dicitur,
 „eò quòd appellans ipsum vel iniquum, vel
 „imperitum dicat; quod tamen *Gonz.* re-
 „stringit ad Judicem delegatum, si Judex
 „ad quem pronuntiaverit: *Rectè appella-
 „tum, malè judicatum.*

9. C. 7. „ Si duobus litigantibus alter ad
 „Papam, alter super eodem negotio ad
 „proximum Judicem appellavit, eo taci-
 „to, quòd adversarius appellaverit ad
 „Papam, si hic legitimè citatus non venit,
 „aut parere contemnit, tenebit excom-
 „municatio, quam in eum tulerit pro con-
 „ratus

„ tumacia, nisi cognoverit Judex, eum ad
 „ audientiam Rom. Pontificis appellâsse.
 Ob hoc notant DD. quòd licèt in judiciis
 sæcularibus appellatio debeat fieri gra-
 datim, adeo ut omisso medio Judice non
 rectè appelletur immediatè ad Princi-
 pem; à quovis tamen inferiori Judice Ec-
 clesiastico posse immediatè appellari ad
 Papam.

10. C. 14. „ Si manifestum sit & noto-
 „ rium, aliquos iniecisse manus violentas
 „ in Clericum, ipsique appellaverint, eo-
 „ rum appellationi non est deferendum;
 „ sed cum multa dicantur notoria, quæ
 „ non sunt, provideri debet, ne, quod du-
 „ bium est, pro notorio habeatur. Ex hoc
 sequitur generalis regula: *In notorijs non*
admittitur appellatio, v. g. ut dicitur *c. 61.*
b. t. „ Si appellantis excessus evidentiâ Rei
 „ vel ipsius confessione aut aliquo modo
 „ legitimo sit manifestus, cum appellatio-
 „ nis remedium non sit ad defensionem
 „ iniquitatis, sed præsidium innocentie
 „ institutum. Unde C. 22. ait Pontifex: Si
 „ Clerici post appellationem ad Sedem
 „ Apost. gravia & enormia committant
 „ ita publicè & manifestè, quòd alii gravi-
 „ ter scandalizentur, & decor Eccles. ho-
 „ nestatis deformetur; ac se, dum con-
 „ veniuntur, tuentur appellatione, eos

„appellatio non debet in tanta nequitia
 „& iniquitate tueri, quominus eorum ex-
 „cessus Canonicâ censurâ puniatur.

II. C. 35. „Non debet ad eos causa re-
 „mitti, à quibus noscitur justè appellatum,
 „nisi partes in hoc consentirent. C. 36. Si
 „causa alicui fuerit delegata, qui consan-
 „guineus sit illius, qui literas impetravit;
 „aut in eodem negotio Advocati officio
 „functus, aut ex alia justa causa suspectus,
 „is poterit recusari, quamvis appell. rem.
 „fuerit ei negotium delegatum. *Nec obstat,*
 „quòd c. 12. h. t. dicatur: „In causis Eccle-
 „siasticis, ubi appellationis remedium tol-
 „litur, recusationi non est deferendum.
 „Nam ut Jura Juribus concordentur, ait
 „Pirr. h. t. n. 266. solùm h. textu innuitur,
 „quòd, sicut appellatio ob gravamen ab in-
 „terlocutoria non admittitur, sine allega-
 „tione justæ causæ, ita nec sine ea ob suspi-
 „cionem admittatur recusatio Judicis,
 „quanquam admittatur appellatio sine al-
 „legatione causæ à Definitiva.

12. C. 43. „Secundùm Jus Canonicum
 „& legale ab executoribus meris appellari
 „non potest, nisi fortè modum excederent
 „exequendo, quia non proprio motu,
 „sed Judicis potiùs præcepto procedunt.
 „Potest tamen appellari ab Executoribus
 „mixtis, quibus simul delegatur cognitio
 „causæ.

causæ

362 LIBER II. TITULUS XXVIII.
causæ; aut etiam ab executione, non quan-
do fit, sed postquam facta est, ait Gonz.
ad h. c.

13. C. 60. „Cùm cessante causâ cesser
„ effectus, si Judex aliquid interloquendo
„ protulerit, quo litigans gravaretur, &
„ sano usus consilio ab interlocutionis ef-
„ fectu destiterit, liberè in causæ cognitio-
„ ne procedat, non obstante, si ab inter-
„ locutione fuerit appellatum. Unde Judex
„ potest revocare interlocutoriam, non de-
„ finitivam. Denique C. 72. „ Unâ sententiâ
„ pluribus condemnatis, si unus solus ad
„ appellationis beneficium convolaverit,
„ illius victoria jure communi cæteris suf-
„ fragatur, si communi jure juventur,
„ idémque negotium & eadem causa de-
„ fensionis existat.

14. II. *In 6. c. 1.* statuit Pontifex: „ Ut
„ si quis quocúnque modo super inter-
„ locutoria vel gravamine ad Pontificem
„ appellet, causam appellationis in scriptis
„ assignet, ac petat Apostolos, in quibus
„ causa appellationis exprimatur, & cur
„ non sit admissa, vel utrum ex reverentia
„ ei sit delatum. Et C. 4. Ut is, qui appel-
„ lat, intra triginta dies instanter Apосто-
„ los petat, eósque intra dictum tempus
„ Judex illi exhibeat; secus, præsumitur
„ appellans appellationi renuntiare. Si
„ verò

„verò Judex cum debita instantia, loco
 „& tempore congruo requisitus eos ex-
 „presse deneget, vel infra præmissum
 „tempus malitiosè aut negligenter trade-
 „re prætermittat, ex tunc, si in causa pro-
 „cedat, ejus processus sit invalidus.

15. III. *In Clement. C. 2.* „Quamvis de
 „rigore juris oporteat appellantem pete-
 „re Apostolos congruo loco & tempore,
 „sæpius & instanter, sufficit tamen eos
 „semel uno contextu instanter & sæpius
 „postulari, v. g. unâ vice dicendo: *Peto*
Apostolos instanter, instantiùs, instantissi-
mè. „Si autem Judex ad recipiendos Apo-
 „stolos terminum assignet, & appellans
 „in illo non compareat, neque Apostolos
 „petat, appellationi renuntiâsse videtur.
 „Quòd si Judex in præfixo termino ipsos
 „petenti non dederit, aut infra terminum
 „juris non exhibuerit, appellationem
 „suam appellans ex tunc prosequi potest,
 „perinde ac si appellanti fuissent expressè
 „denegati.

16. Pro fine observa, quamvis leges
 sæculares appellationem ante sententiam
 definitivam non admittant, sacri tamen
 Canones, ut dicitur *c. 12. in Decret. h. t.*
 „& ante & post litem contestatam, & in
 „prolacione sententiæ, & post sententiam
 „tribuunt appellandi facultatem. Nihilo-

ominus

304 LIBER II. TITULUS XXIX.
minùs jure novo *Tridentini sess. 24. c. 20.*
statuitur: „Causæ omnes ad forum Ec-
„clesiasticum pertinentes, etiam benefi-
„ciales, in prima instantia coram Ordi-
„nariis locorum cognoscantur, atque
„omniò saltem infra biennium à die mo-
„tæ litis terminentur, alioquin post id
„spatium liberum sit partibus vel alteri
„illarum Judices superiores adire: neque
„appellationes ab iisdem interpositæ re-
„cipiantur, nisi à definitiva vel à defini-
„tivæ vim habente, & cujus gravamen
„per appellationem à definitiva reparari
„nequeat, v. g. incarcerationio, tortura,
excommunicatio, quæ trahit post se exe-
cutionem, &c.

TITULUS XXIX.

De Clericis peregrinantibus.

I. **C**ùm *C. 52. Tit. præc.* dicat Pontifex:
„Quia plus est ad Sedem Apost. facto
„provocare quàm verbo, Excommuni-
„catio post iter arreptum lata non tenet;
„adeòque talis peregrinatio habet vim &
„effectum appellationis, etiam non petitis
„Apostolis, modò fiat intra decendium à die
„latæ sententiæ vel illati gravaminis, mo-
„nito desuper à peregrinante per se vel per
„nuntium Judice, ideo subjicitur præsens
titulus, in quo